

Tanegység elnevezése, kódszáma: A magyar dráma és színház a XX. század második felében és a kortárs szerzők és színházak BONDS 01400

Gyakorlat

Az oktató neve: Dr. Kaposi József István

Az óra megtartásának ideje és helye: Szerda 16. 15-17.45 D.007

Csütörtök 8.15 - 9. 45 D 206., ÉS 10.15-11.45. D 617

Az előadások célja:

A tantárgy anyaga 20. század második felének, és a kortárs magyar dráma-, és színháztörténet kérdéseivel foglalkozik. Ennek keretében kísérletet tesz az időszak különböző történelmi periodusaira jellemző kultúrpolitikai, művészeti és esztétikai jelenségeinek bemutatására, kitérve ezek drámaelméleti, színháztörténeti és színházelméleti vonatkozásaira. Lehetőséget teremt arra, hogy a hallgatók megismerjék a korszak jellegzetes vagy meghatározó drámáit, színházi előadásait és ezek létrehozásában közreműködő művészeket.

A gyakorlat - a vizsgált jelenségek, tendenciák, műfajok, darabok, előadások feldolgozása során támaszkodni kíván a hallgatók személyes és differenciált érdeklődésére, egyéni/páros kutatómunkája és a képzés során megismert prezentációs és drámajátékos technikák alkalmazására.

Módszerek:

Tanári előadás Power Point segítségével, magyarázat, szemléltetés dokumentumok értelmezése (tanterv, követelmények) egyéni/páros kutatómunka, tanulmányok elemzése;

Tematika:

1. A hazai színházi viszonyok, periódusok áttekintése 1945-től napjainkig (struktúra, meghatározó alkotók, műhelyek, szereplők)
Feladat: szakirodalom, kép és filmgyűjtése, vizuális rendező készítése
2. A hazai irodalmi/színházi viszonyok a világháború után, majd színházi élet államosítását követően (a szocialista realizmus és sematizmus kérdései, jellemzői)
Feldolgozandó művek, előadások: Állami áruház film vagy Urbán :Uborkafa
3. A fokozatos és korlátozott „nyitás” a hatvanas évek folyamán: a három „T”, működése, új szerzők, művek és stílusok, a korszak meghatározó jelentőségű színházi műhelyei
Feldolgozandó művek, előadások: Örkény István: Pisti a vérzivatarban, Tóték (Thália Színház r. Kazimir K. 1967 vagy Pesti Színház Pisti, 1979. Várkonyi Z)
4. Új magyar drámaírók– Örkény István, Sarkadi Imre, Fejes Endre, Csurka István, Szakonyi Károly és műveik a színpadon
Feldolgozandó művek, előadások: Fejes Endre: Rozsdatemető vagy Jó estét nyár, jó estét szerlem vagy Sarkadi Imre: Kőműves Kelemen JATE vagy. rockballada)
5. A Nemzeti Színház hatvanas-hetvenes éve, emblematikus alkotói előadásai (pl.
Feldolgozandó művek, előadások: Madách Az ember tragédiája, (Major rendezések vagy Szecsuan jólélek és Madách: Mózes rendező Marton Endre
6. A polgári dráma hagyományokat folytató és újító Vígszínház és a klasszicizáló Madách Színház emblematikus alkotói, előadásai (Csehov feldolgozások, Otelló) és

- Feldolgozandó művek, előadások: Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról 1972 r. Marton L és egy Ádám Ottó Csehov előadás
7. Az útkeresések (pl. Thália Színház és akeleti színjátszás) és új műfajok: a musical, a táncszínház, rockopera megjelenése a hazai színpadokon
Feldolgozandó művek, előadások: Hubay-Ránki-Vas Egy szerelem három éjszakája vagy West Side Story (Operettszínház), István, a király vmelyik változata
8. A hetvenes évek: „a vidék lázadása” (Kaposvár, Szolnok, Kecskemét) az amatőrök (JATE, Universitas, Stúdió K) kísérletei a színházi látásmód megteremtésére
Feldolgozandó művek, előadások: Peter Weiss Marat/Sade (Kaposvár, r. Ács J. 1981) és Az ember tragédiája (Zalaegerszeg, r. Ruszt J) vagy
9. Határon túli magyar drámaírók, színházak, alkotók – Sütő András, Páskándi Géza, Székely János művei, Harag György és Taub János rendezései
Feldolgozandó művek, előadások: Sütő András Egy lócsiszár virágvasárnapja vagy Advent a Hargitán és Plautus A hetvenkedő katona (Radnóti Színház, r. Taub J. 1988) vagy Székely J.: Caligula helytartója
10. Újabb drámaírói törekvések – Spiró György Schwajda György, Bereményi Géza, Kornis Mihály és műveik a színpadon
Feldolgozandó művek, előadások: Spiró György: Csirkefej (Katona, r. Zsámbéki G. 1985)) vagy Bereményi: Halmi vagy Schwajda Himnusz, vagy Csoda Kornis Halleluja v. Körmagyar
11. A Katona József Színház emblematikus előadásai, visszakapcsolódás a progresszív európai színházi folyamatokba
Feldolgozandó művek, előadások: Csehov: Három nővér (Katona, r. Ascher T.1985) vagy Füst M. Boldogtalanok
12. Régi és új műfajok változatos megjelenése a színpadokon, a tánc- és bábszínház megújítási kísérletei, az alternatív műhelyek térnyerése,
Feldolgozandó művek: Csíksomlyói passió (Várszínház, r. Kerényi Imre 1983) Krétakör Siráj r. (Schilling Árpád 2003.)
13. Az ezredforduló után: pl.a Kárpát-medencei magyar nyelvű színházi kultúra egyesítése, viták a Nemzeti Színház körül, zenés műfajok és a gyermek ifjúsági előadások térnyerése, a változó színházi struktúra jellemzői, régi-új színházi fesztiválok, a színházi nevelés előtérbe kerülése
Feldolgozandó művek, előadások – a csoport döntése alapján

Követelmény, a gyakorlati jegy megszerzésének feltételei:

- Szemináriumokon való aktív részvétel
- **Színház, szerző, színdarab/előadás ismeretek, prezentációk készítése feladatokkal, valamint a szöveges, képes összefoglaló (6-8 oldal/ fő)**
- A többi hallgató prezentációjához reflexió, és a saját anyagjaihoz önreflexió készítése

A prezentációk és szöveges összefoglalók beadásának módja, határideje:

2022. december 14. csoport MS Teams felületre való feltöltés

Kötelező szakirodalom

A szemináriumhoz kapcsolódó előadások felvételei, filmek
Magyar Színházművészeti Lexikon 1994. főszerkesztő Székely György

Dráma és színház 15-18 éveseknek Oktatási Hivatal 2022. 160. oldal (T Bujtor Anna, Eck Júlia, Golden Dániel, Hernádi Krisztina, Kaposi József, Keresztúri József, Kiss Gabriella, Pap Gábor, Perényi Balázs, Tóth Zsuzsanna, Uray Péter, Végvári Viktória) ISBN 978-963-436-241-8
<https://www.tankonyvkatologus.hu/site/kiadvany/OH-DSZ912TA>

Dráma- és színházművészet 1945 után. A történelmi és politikai fordulópont, 1945 a magyar dráma történetében nem {III-285.}

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjA64Wa3Yf6AhVXPewKHV3hCMwQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fmek.oszk.hu%2F02100%2F02185%2Fhtml%2F472.html&usg=AOvVaw0Z1sJxkXx0Nq_Fb9_wIFmf

Gajdó Tamás: Egy színházvállalat A Vig a századfordulótól a hatvanas évekig Színháznet

Kerényi Ferenc A Nemzeti Színház 150 éve (Gondolat, 1987)

Nánay István: A hatvanas év színháza A Galileitől a Sirályig Rubicon online 2022, különszám

Sirató Ildikó: A magyar színjátszás rövid története Holnap Kiadó, 2017

Szücs Katalin Ágnes: *Rendszerváltás a színházban*, Balassi, Budapest, 2017 (ISBN 9789635069958)

Ajánlott irodalom:

Almási Miklós Kényszerpályán (Magvető 1978.)

Bérczes László : A végnek végéig (Paál István) (Cégér, 1885)

Duró Győző-Nánay István) Dramaturgiai olvasókönyv (Marcibányi téri Műv. Közp., 1993)

Ézsiás Erzsébet Mai magyar dráma (Kossuth, 1986)

Gajdó Tamás) Színház és politika (OSZMI, 2007)

Imre Zoltán Alternatív színháztörténetek (Balassi 2008)

Jákfalvi Magdolna: Avantgárd – színház – politika (Balassi, 2006)

Kántor Lajos – Kötő József: Magyar színház Erdélyben (Kriterion, 1994)

Koltai Tamás: Színházfaggató (Gondolat 1978) ISBN 963 280 192 2

Magyar drámák színháza (1980);

Lengyel György: Színházi emberek (Corvina, 2008)

...Színház és diktatúra a 20. században (Corvina-OSZMI, 2011)

Kortársuk voltam (Corvina-OSZMI, 2017.)

Molnár Gál Péter: Emlékpróba (Gellért Endre) (Szépirodalmi, 1977)

Rendelkezőpróba (Szépirodalmi, 1972)

Mészáros Tamás: "A Katona" (Pesti Szalon, 1997)

Mihályi Gábor: A Kaposvár-jelenség (Múzsák, 1984)

Nánay István:

Harag György színháza (Pesti Szalon, 1992)

A színpadi rendezésről (Marcibányi téri Műv. Közp., 1999)

Ruszt József (L'Harmattan, 2014)

Sándor L. István Szabadságszigetek Fodor Tamás és a Stúdió K indulása (Selinnunte 2022)

...Ács János Színháza (Selinnunte 2022)

Pályi András. Színészek keresztútjában: (Kalligram Könyv- és Lapkiadó, 2011.)

Radnóti Zsuzsa: Lázadó dramaturgiák (Palatinus, 2003)

Szigethy Gábor: Latinovits. Jelenetek egy színész életéből; Gabo, Bp., 1999

Tarján Tamás: *Kortársi dráma. Arcképek és pályarajzok*; Magvető, 1983 (*Elvek és utak*)
Illetve a **SZÍNHÁZ** című lap írásai

További ajánlott művek

Antal Gábor A színház nem szelíd intézmény (Major Tamás) (Magvető, 1985)

Bérczes László: A mezsgyén (Cégér, 1993)

Székely körvasút (Tompa Miklós) (Pesti Szalon, 1996)

Földes Anna A rendező a szó (NPI., 1974)

Latinovits Zoltán: Emlékszem a röplés boldogságára (Magvető, 1985)

Nánay István: A színésznevelés breviáruma (Múzsák, 1983)

Amatőr színházak tündöklése és bukása (Színháztud. Szemle 19. MSZI, 1986)

Profán szentély (Egyetemi Színpad (Alexandra, 2007)

(Várszegi Tibor) Félúton (Új színházért Alapítvány, 1994)

(Várszegi Tibor) Fordulatok (Új Színházért Alapítvány, 1992)

(Várszegi Tibor) Felütés (Írások a magyar alternatív színházról) (1990)

(Rupányi Izabel) Alternatívok – Az első 100 év (BESZT, 2011)

(Vinkó József) Hiánydramaturgia (NPI, 1982)